

Co chceme od zahrady

Tento materiál vznikl jako výsledek debat uvnitř školy. Toto je 3. upravená verze ze dne 10.5.2013

A. Co by naše zahrada měla dětem poskytovat

A.1 Dostatek volného prostoru pro pohyb.

Nynější stav dostatek volného prostoru poskytuje; i do budoucna chceme zachovat na každé ze zahrad jednu velkou volnou plochu pro pohybové hry (běhání, hry s míčem, skupinové hry s pravidly apod.). Alespoň jeden prostor by měl umožnit setkání dětí a rodičů celé školy během slavností.

Příklady činností: volné běhání, honěná, hry s pravidly, „fotbal“, házení míčů i organizovaná činnost, velká skupina, třída, celá škola.

A.2 Prostředí vhodné pro sociálně akcentované hry.

Klíčová slova: domeček, společenství, soukromí...

K tomuto účelu nyní na zahradě slouží jen věž a děti spontánně využívají také některá místa v živém plotě. Předpokládáme vznik dalších předpřipravených koutů v živém plotě nebo „domečků“ nebo i jen náznaků domečků z přírodních materiálů (vrbičky) nebo v živých plotech a dalších částečně uzavřených intimních koutů.

Příklady činností: hry na rodinu, vaření, na zvířata, malá skupina.

A.3 Místa pro rozvoj pohybových dovedností, pohyb ve složitém terénu, ve výšce apod.

Klíčová slova: přeskokování, překračování, podlézání, přelézání...

Nyní je příležitost pro tyto aktivity na zahradě naprostý nedostatek. Děti tedy lezou na několik vhodných stromů, kůly stínění pískoviště a palisády pískoviště používají jako „šlapáky“. Mylo by dojít k dokončení věže jako „prolézačky“, vzniku šlapacích cest např. kolem ohniště i jinde, k využití terénních nerovností na obou zahradách, zachování možnosti lézt na stromy, vzniku alespoň jednoho dalšího „prolézacího“ herního prvku (kúlový les) apod...

Příklady činností: přelézání, zavěšení, seskokování, prolézání, překračování mezer, balancování, jednotlivec, dvojice, skupinka.

A.4 Místo pro rozvoj smyslů: stín, světlo, zvuk, voda, chlad

Klíčová slova: objev, překvapení, změna...

Rádi bychom získali smyslově bohatší prostředí: místa zaměřená na pohyb na boso, objekty z různých materiálů (i odpadních), nějakou zvukovou instalaci (např. zvukovod) apod...

Příklady činností: volání, tlučení do předmětů, schovávání, chození v terénu, jednotlivec, dvojice, skupinka.

A.5 Místo pro experimentování s přírodou

Klíčová slova: voda, bláto, kameny, dřevo, gravitace, aktivita...

V současné době toho naše zahrada mnoho nenabízí, kromě pískovišť si děti mohou hrát jen s loužemi, které vznikají na chodníku. Plánujeme realizaci „vodní hry – vodního kanálu“, prkenných stěn, místa kde může vzniknout louže a místa kam lze bez obav lít vodu, dřevěných doplňků pískoviště (dutých špalků) a podobně.

Příklady činností: přelévání vody, pouštění vody, pumpování, vznik bláta, vysoušení, „vaření“, koupání objektů, malování vodou, chození v blátě, spolupráce, skupina.

A.6 Místo pro realizaci „programu“ i venku: např. „stůl“, univerzální kruh apod..

Klíčová slova: kruh, společenství, soustředění...

Kruh je pro nás nejen forma každodenního sezení v tzv. „kontaktních kruhu“, ale také metafora odrážející náš důraz na partnerství dospělých i dětí, náš důraz na sociálně zdravý a nekompetitivní život tříd i váhu jakou přikládáme celému společenství, dětí, nás a rodičů. Tento prvek bychom rádi vizuálně i v prakticky použitelné formě přenesli i na zahradu. Například jako kruhové místo, kde může celá třída spolu sedět a mluvit (kruhový vrbový nebo jiný „stan“), kde lze hrát některou z kolových her a podobně.

Příklady činností: kontaktní kruh venku, porada, piknik, hra v kruhu.

A.7 Místo pro relaxaci a klid

Klíčová slova: soukromí, ticho

Může se funkčně překrývat s domečkem (A.2) nebo společným domem (A.6), ale také to může být prostor uzpůsobený pro zavěšení houpačí sítě nebo jen plácek mezi keři.

Příklady činností: houpaní v síti, úkryt, řešení stresových situací, čtení, jednotlivec, malá skupinka, třída.

A.8 Místo pro soustředěnou hru a činnost

Klíčová slova: stavění, konstrukce, „kutění“, kreslení.

Nyní nám v tomto ohledu slouží jen pískoviště, kde občas stavíme větší stavby, ale především se v tomto ohledu můžeme realizovat v lese, stavěním z domů z klacků, kamenů, šišek a podobně. Bylo by dobré v tomto ohledu rozšířit možnosti pískoviště i „kamínkoviště“ o trvalé stavební doplňky, předopracované větve, lana, kameny a podobně. Jako další možnost využít prkenné ploty, případně postavit na vhodné místo pracovní kout – venkovní dílničku, kde by bylo možné pracovat s dřevem.

Příklady činností: stavění domů, pastí, bunkrů, svazování lan, konstruktivní hry na pískovišti, kamínkovišti atd...

Samozřejmě místa, herní přírodní i umělé prvky budou poskytovat více možností z výše uvedeného.

B. Od projektu očekáváme

B.1 Rozvoj zahrady – změny a doplnění ve smyslu výše uvedených cílů.

S ohledem na cíle můžeme podstatnou část zahrady považovat za „prázdnou“. Je prostorem otevřeným i velkým změnám jak ve vybavení prvky, tak i rostlinstvem. Původně byla zahrada koncipována tak, že dětem sloužilo větší množství dřevěných herních prvků, přičemž zeleň sloužila hlavně jako „přírodní prostředí“ a neuvažovalo se o využití stromů, keřů, zeleně a terénu jako příležitosti pro hru.

Během let došlo k postupné likvidaci starých dřevěných herních prvků, přičemž existující přírodní složka zahrady pro hry a aktivní pobyt dětí mnoho nenabízí. Jsme tedy nyní ve fázi nutné obnovy zahrady, pro níž si ovšem chceme klást jiné cíle:

- změnit přírodní prostředí zahrady (stromy, keře, terén) tak, aby již samo o sobě nabízelo více možností pro hru dětí podobně jako je nabízí např. les (viz. cíle A), přitom aby zahrada ztratila charakter parku a také se snížily nároky na údržbu;

- dovybavit zahradu i „herními“ prvky z přírodních materiálů; za herní prvek považujeme i kameny, větve, kmety a podobně.

Projekt proměny zahrady bude muset řešit:

- začlenění či stávajících zahradních a herních prvků, jejich případné změny, řešení problémů, o kterých víme;
- drobné ale efektivní změny herních prvků, terénu a zeleně – řešitelné i zcela nebo částečně prací naší a komunity;

- nové stavby a velké zahradní úpravy řešené dodavatelsky.

B.2 Řešení problémů, začlenění stávajících

Velká zahrada - věž: dokončení původního záměru, 1. patro má sloužit jako prolézačka;

Velká zahrada - jezírko a skalka: proměnit například ve vodní hru nebo brouzdaliště, umožnit volný a přitom bezpečný přístup dětem při zachování bezpečnosti; najít řešení bez pravidelné nákladné údržby

Velká zahrada - kamínkoviště: výměna kamínků(?), dotažení jeho herních možností, doplnění o prvky umožňující hru s kameny (např. vydlabané špalky, korýtko apod..);

Kout u branky – starého hlavního vchodu pro využití duhovým – speciální oddělením (např. Dřevěná terasa apod...)

C. Příklady realizací splňujících cíle (A)

Toto jsou jen příklady možných realizací, které ilustrují směr, kterým se budeme ubírat.

C.1 Soukromí / společenství / námětová hra

Vrbové iglú (dům) – malé může sloužit jako domeček pro skupinu dětí, velké i jako společné shromaždiště pro jednu třídu (viz. A.6)

Společné sezení – jiná podoba

Ne velké vrbové „teepee“, ale společné poloohrazené sezení, pro kontaktní kruh nebo jinou společnou činnost venku.

Domečky v křoví a z klacků

V živých plotech zahrady mohou být předpřipravená místa pro stavbu domečků; na zahradě může být „sklad“ upravených větví a lan (případně i látek) pro stavbu domečků, podobně jako stavíme domečky v lese nebo ve třídě.

Vrbové hnízdo

Pěkné uzavřené vrbové hnízdo může sloužit jako domeček nebo pro relaxaci, „zalezení si“. I vrbová hnízda – pevnosti.

C.2 Smysly / objevování / skrývání

Skřípek / jeskyně / tunel

Místo, kde bude i tma a chlad nebo kde lze překonat nebezpečí, nemusí mít podobu prolézačky, ale třeba „skřípku“ nebo „jeskyně“.

Trávník / bludiště ve vysoké trávě

(chybí obrázek) – sestava cestíček mezi vysokými trsy trávy něco jako bludiště

Vrbový tunel nebo tunel v křoví nebo

Může být skrýš, probíhačkou, tajemným místem nebo i spojovacím koridorem. Také i jako tunel v živém plotu – tajná chodba.

Zrak a sluch: Barevné okno / „Hudební“ nástroj

Případně dutá dřevěná kláda jako trouba na volání, nebo něco jako „lodní telefon“ z potrubí, třeba i podzemní (viz. Jeskyně) nebo jako součást domu (věže apod..)

Dutá kláda

Může sloužit jako prolézačka, skrývačka i jako sezení a skákání dolů.

Blátové koryto / místo pro vznik louže

Místo pro hru v holinkách nebo naboso či prohlubeň, kde může louže vzniknout sama při dešti.

C.3 Soustředěná hra a experimentování

Univerzální prkenná stěna – může být upevněna na plotě a tvořit plochu pro malování, intimní kout v rohu i experimentální plochu.

Doplňky k pískovišti a kamínkovišti – nástroje a stavební materiál

Kusy dřeva, dutá dřeva trubky a misky, velké kameny i hrnce a podobně.

Doplňky k pískovišti – kamenný blok

Kamenný blok, např. Pískovec na pískovišti – použitelný například jako stůl, jako hora a podobně.

Pískoviště – doplňky – velké „pařezy“
Současně „šlapáky“, sezení i pracovní plocha.

Jiná varianta pískoviště bez palisád

Vodní cesta / koryto / vodní hra

Místo, kde budou děti moci zkoumat chování vody, spolupracovat na vytváření vodních cest, přehrazovat a otevírat vodní proudy, pouštět po proudu lodě i přírodniny.

C.4. Pohyb / lezení / rovnováha / síla

Šlapáky

Cesty k procházení, rozvoji rovnováhy, případně použitelné i jako sezení u ohniště.

Prolézačka z klád

Například jako dostavba věže, herní prvek umožňující bezpečné lezení ve výšce, s lávkou sítí a podobně.

Kládový les jako lanová dráha

Využití svahu – klouzačka

C.5 Ostatní

Dům z lahví

D. Funkční prvky, které na zahradě ponecháme

„**Silnice**“ k ježdění (velká zahrada): řešit případné zvlnění cesty a proměnu povrchu.
Velký volný prostor na každé zahradě, největší místo na velké zahradě pro shromáždění celé školy.

Ohniště (táborák).

Věž (velká zahrada): řešit její dostavbu, doplnění o síť nebo lávku nebo prolézačku, zajímavý prvek do pokojíčku ve 2. patře, případně nějaký mobiliář.

Živé ploty (velká zahrada a malá zahrada): vytvořit místa pro domečky, tajnou chodbu, tunel, zákoutí, místa pro lezení...

Pískoviště (velká zahrada): doplnit doplňky

Pískoviště (malá zahrada): úplná přestavba

Přístupová komunikace (malá zahrada): alternativní řešení;

E. Ke zrušení nebo výměně

Přístřešky na velké zahradě.

Stromy na velké ploše velké zahrady

- ...

F. Zajímavé odkazy

(není zatím úplně doplněno mnoho zdrojů, odkud jsou fotografie zatím chybí)

<http://www.gemeinsam-gestalten.de/index.php?id=KT/4/6>

<http://www.kindergarten-zauberwelt.de/HPSeiten/FotosAussengelaende.htm>

<http://www.zumkukuk.de/>

http://www.vrbicky.net/zive_tunely.html

<http://www.letthechildrenplay.net/>

<http://www.prirodnizahrady.com/detske%20herni%20prvky.html>

<http://hobby.idnes.cz/soutez-o-nejlepsi-detske-hriste-daf-/hobby-zahrada.aspx?>

[c=A120920_105150_hobby-zahrada_bma](http://hobby.idnes.cz/soutez-o-nejlepsi-detske-hriste-daf-/hobby-zahrada.aspx?c=A120920_105150_hobby-zahrada_bma)

<http://www.ekozahrady.com/ekozahrada.htm>

<http://www.toulcuvdvr.cz/vzdelavani/materska-skola/informace-pro-rodice/jak-skolka-vypada>